

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра кримінального права та кримінально-правових дисциплін

Методичні вказівки до практичних занять
із навчальної дисципліни

«РЕАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 08 «Право»
Спеціальність – 081 «Право»
Освітня програма / спеціалізація – «Право»
Статус дисципліни – вибіркова
Рік набору – 2019, 2020

Методичні вказівки до практичних занять із навчальної дисципліни «Реалізація кримінальної відповідальності» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 15 с.

Розробники:

Гуторова Наталія Олександрівна – професор кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін, доктор юридичних наук, професор;

Михайліченко Тетяна Олександрівна – доцент кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук.

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін
(протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Дата оновлення – 28 серпня 2020 року
(протокол № 1 засідання кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін
від 28 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри _____ І. А. Тітко

Т е м а 1.

Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації. Практичні проблеми застосування кримінального покарання

О с н о в н і п и т а н н я:

1. Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності.
2. Поняття, ознаки та межі кримінальної відповідальності.
3. Форми реалізації кримінальної відповідальності.
4. Співвідношення кримінальної відповідальності з іншими засобами кримінально-правового впливу.
5. Звільнення від кримінальної відповідальності: поняття, види, підстава, правові наслідки.

Л і т е р а т у р а:

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Литвинов О. М., Митрофанов І. І. Концептуальна модель механізму реалізації кримінальної відповідальності : монографія. Харків : Золота миля, 2017. 180 с.
3. Туляков В. О. Кримінальна відповідальність та форми її реалізації : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2015. 44 с.
4. Уголовная ответственность: понятие, проблемы реализации и половозрастной дифференциации : монография / В. А. Андриенко [и др.]. Москва, 2006. 384 с.
1. Бузунов Р. М. Проблема форм реалізації кримінальної відповідальності. *Наука і правоохорона*. 2009. N 4(6). С. 118-124.
2. Волков К. А. О проблемах реализации уголовной ответственности при наличии оценочных признаков уголовного закона. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. X., 2013. С. 653-657 .
3. Гладун О., Настасяк О. Проблемні аспекти нового порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання. *Вісник прокуратури*. 2016. N 3. С. 90-97.
4. Дудник О. Кара навіки. Виконання та відбування кримінального покарання у вигляді довічного позбавлення волі. *Юридична газета*. 2017. N 2/3. С. 34-35
5. Мельничок В. М. Кримінально-правове обвинувачення як підстава реалізації кримінальної відповідальності. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 461. Правознавство. 2008. С. 93-97.
6. Митрофанов І. І. Форми реалізації кримінальної відповідальності. *Актуальні питання реформування правової системи України* : VI Міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 трав. 2009 р. Луцьк, 2009. С. 600-604.
7. Митрофанов І. Сучасні підходи до розв'язання проблем реалізації кримінальної відповідальності. *Юридична Україна*. 2009. № 11 (№11-12). С. 109-115.
8. Примаченко В. Ф. Диференціація кримінальної відповідальності: поняття та зміст. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. Харків, 2016. 2016. № 1 (12). С. 104-117.
9. Хряпінський П. В. Форми реалізації позитивного аспекту кримінальної відповідальності. *Вісник Академії адвокатури України*. 2008. № 1. С. 50-56.

Т е м а 2.

Практичні проблеми застосування кримінального покарання

О с н о в н і п и т а н н я:

1. Сучасне розуміння кримінального покарання та мети його застосування.
2. Види кримінальних покарань та проблеми їх ефективності. Обчислення строків покарання.
3. Призначення покарання: питання обґрунтованості визначення виду і міри покарання. Межі судової дискреції.
4. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
5. Покарання за незакінчене кримінальне правопорушення і злочин, вчинене у співучасті:

теоретичні і практичні проблеми застосування.

6. Покарання за сукупності кримінальних правопорушень.
7. Призначення покарання за сукупністю вироків.
8. Складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.

Л і т е р а т у р а:

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Литвинов О. М., Митрофанов І. І. Концептуальна модель механізму реалізації кримінальної відповідальності : монографія. Харків : Золота миля, 2017. 180 с.
3. Баулін Ю. В. Кримінальна відповідальність та покарання в рішеннях Конституційного Суду України: тези виступу до круглого столу, присвяч. 80-річчю з дня народж. проф. С. С. Яценка. *Юридичний вісник України*. 2017. N 8 (24 лютого-2 березня). С. 12-13.
4. Василяш В. Окремі проблеми призначення додаткових покарань. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : XXII звіт. наук.-практ. конф. : 4-5.02.2016 р. Львів, 2016. Ч. 2. С. 98-103.
5. Волков К. А. О проблемах реализации уголовной ответственности при наличии оценочных признаков уголовного закона. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Х., 2013. С. 653-657 .
6. Гладун О., Настасяк О. Проблемні аспекти нового порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання. *Вісник прокуратури*. 2016. N 3. С. 90-97.
7. Макаренко А. С. Проблеми реалізації кримінальної відповідальності при призначенні покарання за злочин, учинений у співучасті. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Х., 2013. С. 315-319.
8. Сагайдак А. Штраф в умовах ізоляції. За яких обставин засудженого слід звільнити від відбування основного покарання та від додаткового - у вигляді конфіскації майна. *Закон і бізнес*. 2017. N 28 (15-21 липня). С. 11.
9. Хряпінський П. В. Форми реалізації позитивного аспекту кримінальної відповідальності. *Вісник Академії адвокатури України*. 2008. № 1. С. 50-56.
10. Чернієнко А. Прийняття рішення про відстрочку виконання вироку. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. N 1. С. 102-107.

Т е м а 3.

Практичні проблеми звільнення від кримінального покарання та його відбування

О с н о в н і п и т а н н я:

1. Правова природа і видів звільнення від кримінального покарання та його відбування.
2. Звільнення від кримінального покарання особи, яка втратила суспільну небезпечність.
3. Звільнення від покарання у зв'язку із закінченням строку давності.
4. Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акту про помилування.
5. Звільнення від відбування покарання з випробуванням: обґрунтованість застосування та проблеми ефективності.

Л і т е р а т у р а:

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Бряцей Р. І. Звільнення від покарання як форма кримінально-правового реагування на вчинення злочину : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
3. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
4. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.

5. Романюк Б. В., Бантишев О. Ф. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: умови, порядок та перспективи розвитку цього тубінституту : монографія. Київ : Крок, 2019. 343 с.
6. Туляков В. О. Кримінальна відповідальність та форми її реалізації : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2015. 44 с.
7. Богатирьов І. Наукова дискусія щодо проблем застосування інституту помилування до засуджених в Україні / І. Богатирьов. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 101-108.
8. Казначеева Д. В. Регламентация условно-досрочного звільнення від відбування покарання у законодавствах зарубіжних країн. *Вісник Кримінологічної асоціації України* : зб. наук. пр. Харків, 2017. № 1 (15). С. 39-48.
9. Настасьяк О. Обчислення строків при застосуванні до засуджених умовно-досрочного звільнення від відбування покарання. Теоретичні та практичні аспекти. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 109-119.

Т е м а 4.

Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи

О с н о в н і п и т а н н я:

1. Види кримінальних покарань, які встановлені за вчинення кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи в статтях розділу II Особливої частини КК України.
2. Довічне позбавлення волі як вид покарання за особливо тяжкі кримінальні правопорушення проти життя: поняття, підстави призначення, обмеження щодо застосування.
3. Позбавлення волі та інші види покарань за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи: підстави і порядок призначення.
4. Особливості застосування покарань за незакінчені особливо тяжкі кримінальні правопорушення проти життя.
5. Звільнення від покарання на підставі актів помилування.

Л і т е р а т у р а:

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Брящей Р. І. Звільнення від покарання як форма кримінально-правового реагування на вчинення злочину : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
3. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
4. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.
5. Романюк Б. В., Бантишев О. Ф. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: умови, порядок та перспективи розвитку цього тубінституту : монографія. Київ : Крок, 2019. 343 с.
6. Туляков В. О. Кримінальна відповідальність та форми її реалізації : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2015. 44 с.
7. Баулін Ю. В. Кримінальна відповідальність та покарання в рішеннях Конституційного Суду України: тези виступу до круглого столу, присвяч. 80-річчю з дня народж. проф. С. С. Яценка. *Юридичний вісник України*. 2017. N 8 (24 лютого-2 березня). С. 12-13.
8. Богатирьов І. Наукова дискусія щодо проблем застосування інституту помилування до засуджених в Україні / І. Богатирьов. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 101-108.
9. Василяш В. Окремі проблеми призначення додаткових покарань. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : XXII звіт. наук.-практ. конф. : 4-5.02.2016 р. Львів, 2016. Ч. 2. С. 98-103.

10. Волков К. А. О проблемах реализации уголовной ответственности при наличии оценочных признаков уголовного закона. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. X., 2013. С. 653-657.
11. Гладун О., Настасяк О. Проблемні аспекти нового порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання. *Вісник прокуратури*. 2016. N 3. С. 90-97.
12. Дудник О. Кара навіки. Виконання та відбування кримінального покарання у вигляді довічного позбавлення волі. *Юридична газета*. 2017. N 2/3. С. 34-35
13. Макаренко А. С. Проблеми реалізації кримінальної відповідальності при призначенні покарання за злочин, учинений у співучасті. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. X., 2013. С. 315-319.
14. Настасяк О. Обчислення строків при застосуванні до засуджених умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. Теоретичні та практичні аспекти. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 109-119.

Т е м а 5.

Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності

О с н о в н і п и т а н н я :

1. Види кримінальних покарань, які встановлені за вчинення кримінальних правопорушень проти власності в статтях розділу VI Особливої частини КК України.
2. Позбавлення волі та інші види основних покарань за кримінальні правопорушення проти власності. Особливості застосування покарань за кримінальні правопорушення проти власності, вчинені в співучасті.
3. Додаткові покарання за кримінальні правопорушення проти власності: підстави та порядок їх призначення.
4. Призначення покарання за кримінальні правопорушення проти власності на підставі угод.
5. Особливості призначення покарання за кримінальні правопорушення проти власності неповнолітнім.
6. Звільнення від відбування основного покарання з випробуванням: підстави та порядок призначення, правові наслідки.
7. Звільнення від покарання на підставі законів про амністію.

Л і т е р а т у р а :

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Брящей Р. І. Звільнення від покарання як форма кримінально-правового реагування на вчинення злочину : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
3. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
4. Литвинов О. М., Митрофанов І. І. Концептуальна модель механізму реалізації кримінальної відповідальності : монографія. Харків : Золота миля, 2017. 180 с.
5. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.
6. Туляков В. О. Кримінальна відповідальність та форми її реалізації : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2015. 44 с.
7. Василяш В. Окремі проблеми призначення додаткових покарань. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : XXII звіт. наук.-практ. конф. : 4-5.02.2016 р. Львів, 2016. Ч. 2. С. 98-103.
8. Гладун О., Настасяк О. Проблемні аспекти нового порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання. *Вісник прокуратури*. 2016. N 3. С. 90-97.

9. Макаренко А. С. Проблеми реалізації кримінальної відповідальності при призначенні покарання за злочин, учинений у співучасті. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. X., 2013. С. 315-319.
10. Настасяк О. Обчислення строків при застосуванні до засуджених умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. Теоретичні та практичні аспекти. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 109-119.
11. Сагайдак А. Штраф в умовах ізоляції. За яких обставин засудженого слід звільнити від відбування основного покарання та від додаткового - у вигляді конфіскації майна. *Закон і бізнес*. 2017. N 28 (15-21 липня). С. 11.
12. Чернієнко А. Прийняття рішення про відстрочку виконання вироку. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. N 1. С. 102-107.

Т е м а 6.

Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності

О с н о в н і п и т а н н я :

1. Види покарань, які встановлені за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності в статтях розділу VII Особливої частини КК України та практичні проблеми досягнення мети покарання при їх застосуванні.
2. Штраф як вид покарання за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.
3. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.
4. Особливості призначення додаткових покарань за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.
5. Застосування інших заходів кримінально-правового характеру за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Л і т е р а т у р а :

1. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
2. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.
3. Романюк Б. В., Бантишев О. Ф. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: умови, порядок та перспективи розвитку цього тубінституту : монографія. Київ : Крок, 2019. 343 с.
4. Василяш В. Окремі проблеми призначення додаткових покарань. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : XXII звіт. наук.-практ. конф. : 4-5.02.2016 р. Львів, 2016. Ч. 2. С. 98-103.
5. Волков К. А. О проблемах реализации уголовной ответственности при наличии оценочных признаков уголовного закона. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. X., 2013. С. 653-657 .
6. Гладун О., Настасяк О. Проблемні аспекти нового порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання. *Вісник прокуратури*. 2016. N 3. С. 90-97.
7. Макаренко А. С. Проблеми реалізації кримінальної відповідальності при призначенні покарання за злочин, учинений у співучасті. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. X., 2013. С. 315-319.
8. Митрофанов І. Сучасні підходи до розв'язання проблем реалізації кримінальної відповідальності. *Юридична Україна*. 2009. № 11 (№11-12). С. 109-115.

9. Михайленко Д. Звільнення від відбування покарання з випробуванням при засудженні за корупційний злочин у випадку затвердження угоди про визнання вини. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 26-37.
10. Настасяк О. Обчислення строків при застосуванні до засуджених умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. Теоретичні та практичні аспекти. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 109-119.
11. Сагайдак А. Штраф в умовах ізоляції. За яких обставин засудженого слід звільнити від відбування основного покарання та від додаткового - у вигляді конфіскації майна. *Закон і бізнес*. 2017. N 28 (15-21 липня). С. 11.

Т е м а 7.

Особливості реалізації кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення

О с н о в н і п и т а н н я:

1. Види кримінальних покарань, які встановлені за корупційні кримінальні правопорушення та практичні проблеми досягнення мети покарання при їх застосуванні
2. Законодавчі обмеження щодо застосування судової дискреції за корупційні кримінальні правопорушення
3. Основні та додаткові покарання за корупційні кримінальні правопорушення.
4. Практичні проблеми призначення покарань за корупційні кримінальні правопорушення на підставі угод.

Л і т е р а т у р а:

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
3. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.
4. Туляков В. О. Кримінальна відповідальність та форми її реалізації : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2015. 44 с.
5. Баулін Ю. В. Кримінальна відповідальність та покарання в рішеннях Конституційного Суду України: тези виступу до круглого столу, присвяч. 80-річчю з дня народж. проф. С. С. Яценка. *Юридичний вісник України*. 2017. N 8 (24 лютого-2 березня). С. 12-13.
6. Василяш В. Окремі проблеми призначення додаткових покарань. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : XXII звіт. наук.-практ. конф. : 4-5.02.2016 р. Львів, 2016. Ч. 2. С. 98-103.
7. Куц В. Кримінально-правові аспекти звільнення від відповідальності у зв'язку з вчиненням корупційного злочину. *Юридична Україна*. 2017. N 2/3. С. 70-74.
8. Макаренко А. С. Проблеми реалізації кримінальної відповідальності при призначенні покарання за злочин, учинений у співучасті. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Х., 2013. С. 315-319.
9. Михайленко Д. Звільнення від відбування покарання з випробуванням при засудженні за корупційний злочин у випадку затвердження угоди про визнання вини. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 26-37.
10. Настасяк О. Обчислення строків при застосуванні до засуджених умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. Теоретичні та практичні аспекти. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 109-119.

Т е м а 8.

Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

О с н о в н і п и т а н н я:

1. Види кримінальних покарань, які встановлені за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.
2. Особливості реалізації кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів з урахуванням мотивації і стану здоров'я винного.
3. Практичні проблеми застосування конфіскації майна за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів
4. Звільнення від кримінальної відповідальності, передбачене ч. 4 ст. 307 КК України: підстава та порядок його застосування.
5. Звільнення від відбування кримінального покарання з випробуванням за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Специфіка обов'язків, які мають покладатися на засудженого.

Л і т е р а т у р а:

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Брящей Р. І. Звільнення від покарання як форма кримінально-правового реагування на вчинення злочину : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
3. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
4. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.
5. Романюк Б. В., Бантишев О. Ф. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: умови, порядок та перспективи розвитку цього тубінституту : монографія. Київ : Крок, 2019. 343 с.
6. Уголовная ответственность: понятие, проблемы реализации и половозрастной дифференциации : монография / В. А. Андриенко [и др.]. Москва, 2006. 384 с.
7. Василяш В. Окремі проблеми призначення додаткових покарань. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : XXII звіт. наук.-практ. конф. : 4-5.02.2016 р. Львів, 2016. Ч. 2. С. 98-103.
8. Волков К. А. О проблемах реализации уголовной ответственности при наличии оценочных признаков уголовного закона. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Х., 2013. С. 653-657 .
9. Макаренко А. С. Проблеми реалізації кримінальної відповідальності при призначенні покарання за злочин, учинений у співучасті. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Х., 2013. С. 315-319.
10. Митрофанов І. Сучасні підходи до розв'язання проблем реалізації кримінальної відповідальності. *Юридична Україна*. 2009. № 11 (№11-12). С. 109-115.
11. Настасяк О. Обчислення строків при застосуванні до засуджених умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. Теоретичні та практичні аспекти. *Вісник прокуратури*. 2016. N 1. С. 109-119.

Т е м а 9.

Особливості реалізації кримінальної відповідальності за окремі кримінальні правопорушення, вчинені з необережності

О с н о в н і п и т а н н я:

1. Види кримінальних покарань за вчинення з необережності кримінальних правопорушень у сфері охорони здоров'я, проти безпеки виробництва та проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

2. Особливості визначення оптимальних виду і розміру покарання з урахуванням тяжкості заподіяної шкоди і особи винного.
3. Порядок і межі застосування покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, а також застосування альтернативних форм реалізації кримінальної відповідальності.
4. Призначення покарання за кримінальні правопорушення, вчинені з необережності, на підставі угод.
5. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю за кримінальні правопорушення, вчинені з необережності: особливості застосування.

Л і т е р а т у р а:

1. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
2. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.
3. Туляков В. О. Кримінальна відповідальність та форми її реалізації : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2015. 44 с.
4. Уголовная ответственность: понятие, проблемы реализации и половозрастной дифференциации : монография / В. А. Андриенко [и др.]. Москва, 2006. 384 с.
5. Волков К. А. О проблемах реализации уголовной ответственности при наличии оценочных признаков уголовного закона. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. X., 2013. С. 653-657 .

Т е м и 10-11.

Перспективи розвитку кримінального права щодо реалізації кримінальної відповідальності

О с н о в н і п и т а н н я:

1. Проблеми оптимізації заходів, які застосовуються при реалізації кримінальної відповідальності: нове розуміння мети покарання та засобів її досягнення
2. Оптимізація кількості видів покарань та судової дискреції при їх застосуванні.
3. Сучасні підходи до оцінки ризиків вчинення особою нового кримінального правопорушення та перспективи їх запровадження в Україні.
4. Перспективи створення інституту пробації з використанням новітніх досягнень зарубіжних країн.
5. Кримінально-правові наслідки кримінального правопорушення, не пов'язані із застосуванням покарання: проблеми побудови оптимальної моделі.

Л і т е р а т у р а:

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2017.
2. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Харків : Право, 2019. 760с.
3. Муратова С. О. Судимість у системі інститутів Загальної частини кримінального права України: монографія. Харків : Право, 2017. 272 с.
4. Назимко Є. С. Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації інституту покарання неповнолітніх : монографія. Київ : КНТ, 2015. 368 с.
5. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.

6. Баулін Ю. В. Кримінальна відповідальність та покарання в рішеннях Конституційного Суду України: тези виступу до круглого столу, присвяч. 80-річчю з дня народж. проф. С. С. Яценка. *Юридичний вісник України*. 2017. № 8 (24 лютого-2 березня). С. 12-13.
7. Богатирьов І. Наукова дискусія щодо проблем застосування інституту помилування до засуджених в Україні / І. Богатирьов. *Вісник прокуратури*. 2016. № 1. С. 101-108.
8. Волков К. А. О проблемах реализации уголовной ответственности при наличии оценочных признаков уголовного закона. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Х., 2013. С. 653-657 .
9. Казначеева Д. В. Регламентация условно-досрочного звільнення від відбування покарання у законодавствах зарубіжних країн. *Вісник Кримінологічної асоціації України* : зб. наук. пр. Харків, 2017. № 1 (15). С. 39-48.

ПРИКЛАД ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ ТА ЙОГО ВИРІШЕННЯ

Завдання. *Кірова, бажаючи після розірвання шлюбу виселити з належного їй на праві власності будинку колишнього чоловіка Сокурєнка, який проживав там без законних підстав, домовилась за винагороду 10 000 грн. з Сільченком і Матвєєвим, що вони шляхом спричинення тілесних ушкоджень примусять Сокурєнка віддати ключі та залишити дім.*

25 січня 2017 р. у заздалегідь визначений час Сільченко і Матвєєв увійшли до будинку, в якому знаходилась Кірова та у стані алкогольного сп'яніння перебував Сокурєнко, завдали йому чисельних ударів руками і ногами, що спричинили короточасний розлад здоров'я, але були небезпечними в момент заподіяння. Після цього Сільченко і Матвєєв, погрожуючи подальшим побиттям, примусили Сокурєнка віддати Кіровій ключі від дому, а також, забравши власні речі, піти з дому. Під час вчинення злочину Сільченко керував його виконанням, даючи вказівки Матвєєву щодо характеру і послідовності дій. Гроші в сумі 10 000 грн. Кірова мала передати Сільченку на наступний день після вчинення злочину, але не змогла це зробити у зв'язку з затриманням останнього працівниками поліції.

Суд визнав винними:

Кірову - у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 27, ч. 2 ст. 121 КК – підбурювання до умисного тяжкого тілесного ушкодження, вчиненого групою осіб, з метою залякування потерпілого, на замовлення;

Сільченка - у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 121 КК – умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене групою осіб, з метою залякування потерпілого, на замовлення;

Матвєєва - у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 121 КК – умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене групою осіб, з метою залякування потерпілого, на замовлення.

При призначенні покарання необхідно врахувати наступне:

Кірова, 1987 року народження, не судима, має двох неповнолітніх дітей віком 7 і 9 років, яких виховує і повністю утримує, працює, за місцем роботи і проживання характеризується позитивно. Визнала вину і активно сприяла розкриттю злочину шляхом надання відомостей про співучасників та місце їх проживання, добровільно відшкодувала витрати на лікування потерпілого. Мотивом вчинення злочину було бажання захистити себе і дітей від Сокурєнка, який зловживав алкоголем, перебуваючи дома в стані алкогольного сп'яніння, поведився агресивно стосовно неї і дітей та, незважаючи на відсутність підстав для проживання, категорично відмовлявся виселятися з дому. На звернення до поліції з проханням виселити Сокурєнка вона отримала відповідь з рекомендацією звернутися до суду, адвокат же їй пояснив, що судовий шлях вирішення проблеми потребуватиме тривалого часу.

Сільченко, 1982 року народження, раніше судимий за ч. 3 ст. 186 КК до 5 років позбавлення волі, звільнений умовно-досрочно на 1 рік 1 місяць, одружений, має дитину віком 13 років, працює на особистому підсобному господарстві, за місцем проживання

характеризується позитивно, вину визнав. Мотивом вчинення злочину було бажання отримати кошти у розмірі 5000 грн.

Матвеев, 1990 року народження, раніше не судимий, не одружений, не працює, за місцем проживання характеризується негативно, хворіє на алкоголізм, вину визнав. Мотивом вчинення злочину було бажання отримати кошти у розмірі 5000 грн. та придбати алкогольні напої.

Надайте аргументовані пропозиції щодо призначення покарання Кіровій, Сільченку і Матвееву.

Вирішення завдання:

Відповідно до ч. 1 ст. 65 КК суд призначає покарання:

- 1) у межах, установлених у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу, що передбачає відповідальність за вчинений злочин, за винятком випадків, передбачених частиною другою статті 53 цього Кодексу;
- 2) відповідно до положень Загальної частини цього Кодексу;
- 3) враховуючи ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Санкція ч. 2 ст. 121 КК України встановлює покарання у виді позбавлення волі на строк від 7 до 10 років, злочин є тяжким. Внаслідок його вчинення потерпілому заподіяно тілесні ушкодження, які хоча і були небезпечними для життя потерпілого в момент заподіяння, але фактичного потягли за собою короткочасний розлад здоров'я, тобто внаслідок вчинення цього злочину тяжкі наслідки не настали. Злочин вчинено умисно, з прямим умислом, у співучасті. Роль співучасників у вчиненні злочину, вид умислу, а також мотиви вчинення злочину підбурювача Кірової і виконавців Сільченка і Матвеева є різними.

При призначенні покарання Кіровій слід враховувати наступне:

1. З урахуванням абз. 3 п. 3 Постанови Пленуму Верховного Суду України 24.10.2003 № 7 "Про практику призначення судами кримінального покарання", досліджуючи дані про особу підсудного, суд повинен з'ясувати його вік, стан здоров'я, поведінку до вчинення злочину як у побуті, так і за місцем роботи чи навчання, його минуле (зокрема, наявність не знятих чи не погашених судимостей, адміністративних стягнень), склад сім'ї (наявність на утриманні дітей та осіб похилого віку), його матеріальний стан тощо.

Кірова, 1987 року народження, стан здоров'я задовільний, є особою, яка вчинила злочин вперше, працює, за місцем роботи і проживання характеризується позитивно, розлучена, має двох неповнолітніх дітей 7 і 9 років.

2. Підстав для звільнення від кримінального покарання немає.

3. Злочин вчинено у співучасті, при цьому Кірова хоча і не виконувала безпосередньо дії, які охоплюються об'єктивною стороною передбаченого ч. 2 ст. 121 КК злочину, але виступала підбурювачем. За характером її участь була у виді схиляння Сільченка і Матвеева до вчинення злочину шляхом підкупу. Ступень участі характеризувався тим, що вона безпосередньо тілесних ушкоджень Сокуренку не спричиняла, але була ініціатором злочину, суб'єктивна сторона характеризувалася прямим невизначеним умислом щодо заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень будь-якої тяжкості, у тому числі і тяжких.

4. Обставинами, які пом'якшують покарання Кірової, є наступні:

- активне сприяння розкриттю злочину шляхом надання інформації про співучасників та місце їх проживання (п. 1 ч. 1 ст. 66 КК);

- добровільне відшкодування завданого збитку шляхом відшкодування витрат на лікування Сокурєнка (п. 2 ч. 1 ст. 66 КК);

- вчинєння злочину внаслідок збїгу тяжких сїмейних та інших обставин, якими слїд вважати існування психотравмуючої ситуації щодо неї і дїтей, створєної потерпїлим шляхом агресивної поведїнки і систематичного зловживання алкоголем, а також неможливїсть в законний спосїб позбутися такої ситуації (п. 5 ч. 1 ст. 66 КК);

Також слїд визнати обставиною, яка пом'якшує покарання, наявнїсть двох неповнолїтнїх дїтей, яких Кїрова виховує і повнїстю утримує.

5. Обставин, якї обтяжують покарання, немає.

6. Вїдповїдно до ст. 69 КК за наявностї кїлькох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступїнь тяжкостї вчинєного злочину, з урахуванням особи винного суд, умотивувавши своє рїшення, може, крім випадкїв засудження за корупційний злочин, призначити основне покарання, нижче вїд найнижчої межї, встановленої в санкції статтї (санкції частини статтї) Особливої частини цього Кодексу, або перейти до іншого, бїльш м'якого виду основного покарання, не зазначєного в санкції статтї (санкції частини статтї) Особливої частини цього Кодексу за цей злочин.

Враховуючи наявнїсть чотирьох зазначєних пом'якшуючих обставин, якї суттєво знижують ступєнь тяжкостї вчинєного Кїровою злочину, а також з урахуванням вїдомостей про її особу (злочин вчинила вперше, характеризується за мїсцем роботи і проживання виключно позитивно, має дїтей, яких виховує) є пїдстави для призначєння покарання із застосуванням ст. 69 КК, тобто бїльш м'якого покарання, нїж передбачєно законом шляхом призначєння основного покарання нижче вїд найнижчої межї, в встановленої в санкції ч. 2 ст. 121 КК. На цїй пїдставї Кїровї слїд призначити покарання у видї п'яти рокїв позбавлення волї.

7. Беручи до уваги, що Кїровї призначєне основне покарання у видї п'яти рокїв позбавлення волї, з урахуванням особи винної (злочин вчинила вперше, характеризується за мїсцем роботи і проживання виключно позитивно, має дїтей, яких виховує), слїд дїйти висновку про можливїсть її виправлення без вїдбування покарання. Це є пїдставою для звільнення вїд вїдбування покарання з випробуванням вїдповїдно до ст. 75 КК.

Враховуючи, що вчинєний Кїровою злочин є тяжким, іспитовий строк доцїльно встановити тривалїстю 3 роки.

На пїдставї ст. 76 КК на Кїрову слїд покласти обов'язки протягом іспитового строку:

1) перїодично, один раз на мїсяць, з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації;

2) повїдомляти уповноважений орган з питань пробації про змїну мїсця проживання, роботи або навчання.

3) не виїжджати за межї України без погодження з уповноважєним органом з питань пробації.

При призначєнні покарання Сїльченку слїд врахувати наступне:

1. Сїльченко, 1982 року народження, стан здоров'я задовїльний, є особою, яка вчинила злочин пїд час судимостї за попереднїй злочин та пїд час термїну умовно-дострокового звільнення вїд покарання, одружений, має дитину вїком 13 рокїв, працює на особистому пїдсобному господарствї, за мїсцем проживання характеризується позитивно.

2. Злочин вчинєно у спївучастї, при цьому Сїльченко виконував роль виконавця злочину. Ступєнь участї характеризувався тим, що його роль у виконаннї злочину була провїдною, оскїльки вїн не лише особисто заподїював тїлеснї ушкодження потерпїлому, а й

керував Матвєєвим під час виконання злочину. З суб'єктивної сторони його діяння характеризувалося прямим визначенням умислом і корисливим мотивом.

3. Обставин, які пом'якшують покарання, не виявлено.

4. Обставиною, яка обтяжує покарання, відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 67 КК є рецидив злочину, тобто вчинення нового умисного злочину особою, яка має судимість за умисний злочин, тобто злочин, передбачений ч. 3 ст. 186 КК.

5. З урахуванням викладеного та на підставі ч. 2 ст. 65 КК Сільченку необхідно призначити покарання у виді позбавлення волі в межах санкції ч. 2 ст. 121 КК, але розмір якого буде вищим від нижчої межі, встановленої цією санкцією. Наявність обтяжуючої обставини, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 67 КК, а також вчинення злочину після умовно-дострокового звільнення під час невідбутої частини покарання дає підстави для висновку, що нижчий розмір покарання, передбачений санкцією, буде недостатнім для виправлення Сільченка та попередження вчинення нових злочинів.

Викладене дає підстави для висновку про доцільність призначення Сільченку за ч. 2 ст. 121 КК покарання у виді 8 років позбавлення волі.

6. Враховуючи, що Сільченко був умовно-достроково звільнений від відбування покарання у виді позбавлення волі на строк 1 рік 1 місяць і вчинив злочин протягом невідбутої частини покарання, йому слід призначити покарання за сукупністю вироків за правилами, передбаченими ст. 71 КК.

З урахуванням тяжкості вчиненого злочину та особи винного на підставі ч. 1 ст. 71 КК доцільно до покарання, призначеного за ч. 2 ст. 121 КК, частково приєднати невідбуту частину покарання за попереднім вирокком, а саме 6 місяців позбавлення воля.

7. Остаточо на підставі ст. 71 КК шляхом часткового приєднання невідбутої частини покарання (6 місяців позбавлення волі) до покарання, призначеного за новим вирокком (8 років позбавлення волі) визначити покарання у виді 8 років 6 місяців позбавлення волі.

При призначенні покарання Матвєєву слід враховувати наступне:

1. Матвєєв, 1990 року народження, не судимий, не працює, за місцем проживання характеризується негативно, хворіє на алкоголізм, вчинив злочин з метою отримання коштів на спиртні напої та продукти харчування.

2. Злочин вчинено у співучасті, при цьому Матвєєв виконував роль виконавця злочину. Ступень участі характеризувався тим, що його роль у виконанні злочину не була провідною, при заподіянні тілесних ушкоджень потерпілому він виконував вказівки Сільченка. З суб'єктивної сторони його діяння характеризувалося прямим визначенням умислом і корисливим мотивом.

3. Обставин, які пом'якшують покарання, не виявлено.

4. Обставин, які обтяжують покарання, не виявлено.

5. Викладене дає підстави для висновку про необхідність і достатність призначення Матвєєву за ч. 2 ст. 121 КК покарання, встановленого санкцією як мінімального - у виді 7 років позбавлення волі.

Основні нормативно-правові акти до всіх тем:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 29.08.2019).

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. № 2341-III. Дата оновлення: 27.06.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 29.08.2019).

3. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року № 1129-IV. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1129-15> (дата звернення: 29.08.2019).
4. Про пробацію : Закон України від 05.02.2015 № 160-VIII. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/160-19> (дата звернення: 29.08.2019)
5. Про застосування амністії в Україні : Закон України від 01.10.1996 р. № 392/96. Дата оновлення: 14.05.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/392/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 29.08.2019).
6. Про Положення про порядок здійснення помилування : Указ Президента України від 21 квітня 2015 року № 223/2015. Дата оновлення: 22.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/223/2015> (дата звернення: 29.08.2019).
7. Про затвердження Переліку заходів щодо реалізації пробаційних програм : Наказ Міністерства юстиції України; Перелік, Форма типового документа, Висновок від 28.03.2018 № 926/5. Дата оновлення: 12.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0483-18> (дата звернення: 29.08.2019).